

Redd Barna

BÆREKRAFTSMÅL FOR **ALLE** BARN

REDD BARNAS INNSPILL TIL
Kommunal- og moderniseringsdepartementets arbeid med
Nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene

Foto: Jamie Baker/Save the Children

Innhold

Innledning	3
Om innretningen på handlingsplanen.....	4
BÆREKRAFTSMÅL FOR ALLE BARN.....	5
Mål 1. Utrydde fattigdom	5
Barn i Norge	5
Barn i verden	6
Mål 2. Utrydde sult	6
Barn i verden	6
Mål 3. God helse og livskvalitet	7
Barn i verden	7
Mål 4. God utdanning	8
Barn i Norge	8
Barn i verden	10
Mål 5. Likestilling mellom kjønnene	12
Barn i verden	12
Mål 10. Mindre ulikhet.....	14
Barn i Norge	14
Barn i verden	15
Mål 13. Stoppe klimaendringene.....	16
Barn i Norge	16
Barn i verden	17
Mål 16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner.....	18
Barn i Norge	18
Barn i verden	21
Mål 17. Samarbeid for å nå målene	23
Barn i verden	23

Innledning

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barnets rettigheter.

Redd Barna synes det er svært positivt at regjeringen er i gang med arbeidet med en nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene.

Det er en nær sammenheng mellom FNs bærekraftsmål og barns rettigheter slik de er definert i FNs barnekonvensjon. Internasjonale Redd Barna (Save the Children Alliance), som baserer alt vårt arbeid på FNs barnekonvensjon, var derfor tidlig ute med å foreslå 12 mål i den internasjonale prosessen med å lande bærekraftsmålene. Vi var i tillegg en sterk pådriver for prinsippet om å sette de mest sårbare først, gjennom «leave no one behind»- prinsippet.

Da verdenssamfunnet kom til enighet om de 17 målene, rettet hele internasjonale Redd Barna våre strategiske målsetninger inn mot 2030. Vår ambisjon for 2030 er at alle barn skal overleve, lære og være trygge. For å komme dit skal vi jobbe for å nå de mest sårbare, fremme barns rettigheter, bekjempe barnefattigdom og jobbe mot klimaendringene.

Det er positivt at Kommunal- og moderniseringsdepartementet ber om innspill fra et bredt spekter av aktører, og Redd Barna ønsker med dette innspillet å framheve noen utfordringer, dilemmaer, målsetninger, tiltak og indikatorer som sivilsamfunnet mener er viktige og helt sentrale for å nå bærekraftsmålene.

Om innretningen på handlingsplanen

Redd Barna ber om at regjeringen sikrer et tydelig barnerettighetsperspektiv i handlingsplanen, både ved at barns rettigheter og behov synliggjøres i tiltakene, og ikke minst ved å gjøre dette til en handlingsplan med, av og for barn og unge. Vi ber om at handlingsplanen retter seg mot barn og unge som en spesifikk målgruppe, og sikre at barn og unge blir aktivt involvert i arbeidet med å nå bærekraftsmålene. Videre ber vi om at barn og unge får gitt sitt innspill til planen, blant annet gjennom barne- og ungdomsorganisasjonene, og at det lages en barnevennlig versjon som viser veien til å innfri forpliktelsene i bærekraftsagendaen innen 2030. Handlingsplanen må også innrettes slik at barn og unge involveres aktivt i oppfølgingen og evalueringen av de ulike tiltakene.

Redd Barna vil gjerne løfte frem FNs barnekonvensjon artikkel 12. Den nedfeller en plikt for regjeringen om å «garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.» I tillegg til å være en selvstendig rettighet, er retten til å bli hørt også ett av fire generelle prinsipper som skal legges til grunn ved fortolkning og anvendelse av de andre bestemmelsene i konvensjonen. Retten til å bli hørt er både en rettighet for enkeltbarn i saker som berører den enkelte og en rettighet for grupper av barn i saker som berører flere. Bærekraftsmålene berører i aller høyeste grad barn, og det er avgjørende for å sikre et godt bærekraftsarbeid i Norge at barn og unge blir aktivt involvert, lyttet til og tatt på alvor. Videre handler bærekraftsmål 16.7 om å sikre lydhøre, inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser på alle nivåer, som ikke er mulig å få til uten også å legge til rette for reell og meningsfull medvirkning og innflytelse fra barn og unge.

BÆREKRAFTSMÅL FOR **ALLE** BARN

Det er tett sammenheng med arbeidet Redd Barna gjør for å fremme barns rettigheter i Norge og globalt, og oppnåelse av bærekraftsmålene. Nedenfor tar vi for oss de av bærekraftsmålene som er særlig knyttet til vårt arbeid i Norge og i verden. Under de fleste av målene har vi to kapitler: Barn i Norge og Barn i verden. Enkelte av målene er mer relevant for vårt arbeid enten i Norge eller internasjonalt, og der vil det kun være ett kapittel.

Mål 1. Utrydde fattigdom

Barn i Norge

Regjeringen har en plikt til å innfri alle barns rett til en levestandard som er tilstrekkelig på alle områder, i tråd med FNs barnekonvensjon artikkel 27. Oppvekst i lavinntekt utfordrer også mange av barns øvrige rettigheter, som lik rett til helse, utdanning og utvikling. I tillegg gir FNs bærekraftsmål en tydelig forpliktelse til Norge om å minst halvere antall barn i Norge som lever under fattigdomsgrensen:

Undermål 1.2: «Innen 2030 og i samsvar med nasjonale definisjoner, minst halvere andelen menn, kvinner og barn i alle aldre som lever i fattigdom»

Andelen barn i lavinntektsfamilier er tredoblet siden 2001 (økt fra 3% i 2001 til 11% i 2018). I 2015 levde 98.200 barn under fattigdomsgrensen i Norge ifølge SSB. I 2018 levde over 111.000 barn i vedvarende lavinntekt. Regjeringens handlingsplan må derfor vise hvordan man minst skal komme ned til 49.100 barn som lever i vedvarende lavinntekt innen 2030.

Vi anbefaler at regjeringens handlingsplan inkluderer følgende tiltak få bekjempe familiefattigdom i Norge:

- Prisjustere satsene til barnetrygden til 2020-nivå over en treårsperiode for **alle** barn 0-18 år.
- Lovfeste at barnetrygden ikke skal medberegnes ved utmåling av økonomisk stønad til familier. Endringene må inn i sosialtjenesteloven §18
- Forhindre fattigdom og sult for barn på asylmottak, ved å styrke den økonomiske støtten til barnefamilier som bor på asylmottak
- Styrke tiltak som motvirker fattigdom og styrker integreringen for familier som nylig er bosatt i en kommune i Norge
- Gjøre barnehage og SFO tilgjengelig for alle barn – gratis eller stekt subsidiert
- Fortsette å legge til rette for at barn og unge får medvirke i utformingen av politiske prosesser knyttet til barn i lavinntekt, og inkluderende ordninger på fritidsarenaen (som fritidskortet), for å sikre at de er treffsikre på alle barrierer barn opplever der de bor.

- Sikre deltakelse på fritidsarenaen for alle barn gjennom å legge til rette for løsninger for barrierer for deltakelse, som økonomi, språk, og mangel på transport, informasjon, universell utforming og åpne møteplasser.
- Oppfordre kommuner til å utvikle egne handlingsplaner for å bekjempe familiefattigdom, som inneholder både avhjelpende og forebyggende tiltak, samt konkrete målbare resultater for antall barn som skal løftes ut av fattigdom.

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Verden står ovenfor enorme utfordringer som følge av koronapandemien. Bærekraftsmålene som verdenssamfunnet jobber for å nå innen 2030, har fått alvorlige tilbakeslag. Selv om barn ikke regnes som risikogruppe for viruset, rammes barn desto hardere av de indirekte konsekvensene av pandemien. Det er nå 1,2 milliarder barn som lever i multidimensjonal fattigdom, uten tilgang til utdanning, helse, trygt bosted, matsikkerhet, og tilfredsstillende vann- og sanitærforhold. Pandemien har ført til at flere barn vil trenge bistand og nødhjelp enn på lenge.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

Det er positivt at Regjeringen har opprettholdt bistandsprosenten i inneværende regjeringsperiode, også i et vanskelig år for norsk økonomi. Men presset fra et fåtall partier for å redusere bistanden bekymrer oss, særlig nå som behovene for internasjonal bistand øker dramatisk, og flere andre giverland har betydelig dypere økonomiske utfordringer enn Norge. Vi er derfor opptatt av at regjeringen tydelig verner om at én prosent av BNI benyttes til internasjonal bistand, og at Norge fortsetter å levere på de forpliktelsene vi har overfor barn over hele verden som ikke får sine rettigheter innfridd.

Norge bør i enda større grad sette barna i sentrum for sitt arbeid med å bekjempe fattigdom - i humanitær bistand og i det mer langsiktige bistandsarbeidet. Et enda tydeligere barnefokus i bistanden er i tråd med "leave no one behind" prinsippet, kan ha betydelige positive ringvirkninger i lokalsamfunn og legger grunnlaget for langsiktige resultater av bistanden.

Mål 2. Utrydde sult

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Underernæring er bakenforliggende årsak for nesten halvparten av alle dødsfall blant barn under fem. Sult og underernæring var økende også før korona. I 2019 rundt 135 millioner mennesker som opplevde akutt matusikkerhet. World Food Programme har anslått at dette tallet vil øke til 265 millioner innen utgangen av 2020 som følge av økonomiske konsekvenser av korona og nedstenging. Klimakrisen og konflikt driver den negative utviklingen.

Klimakrisen truer matproduksjonen, og matproduksjon bidrar til økte klimautslipp. Klimasmart landbruk essensielt for å få ned utslipp og produsere nok mat til økende befolkning. Utdanningssystemet spiller en viktig rolle i å skape og gi opplæring i klimasmarte landbruksmetoder også lokalt. Manglende matsikkerhet er en alvorlig konsekvens av klimaendringene, og får særlig alvorlige konsekvenser for barn. For lite og for lite næringsrik mat i løpet av de første leveårene fører til at barn blir veksthemmet. Dette påvirker barns fysiske og kognitive utvikling, og kan gi uopprettelige konsekvenser/skader. 90 % av et barns hjerne blir utviklet før barnet fyller fem år. Matsikkerheten vil ytterligere forverres dersom vi ikke klarer å begrense oppvarmingen til 1,5 grader.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

Norge har nå en egen handlingsplan for bærekraftige matsystemer. Den har en helhetlig inngang til arbeidet med matsikkerhet og ernæring. Det er positivt. Men Norges innsats på feltet må også sees i sammenheng med norsk klimapolitikk og nasjonale utslipp for å sikre en samstemt politikk. Utdanningsbistanden må også sees som et verktøy for å sikre bærekraftige matsystemer.

Norske myndigheter må fortsette å være en tydelig forkjemper for amming i WHO, herunder å støtte oppunder WHO's retningslinjer for markedsføring av morsmelkerstatning. 40 år etter at retningslinjene kom på plass, ser vi fortsatt at morsmelkerstatningsselskaper driver med aggressiv og kynisk markedsføring som setter barns liv i fare. Retningslinjene står under press fra andre land. Derfor trenger man en tydelig stemme fra et høyinntektsland som taler på vegne av og støtter oppunder lav- og mellominntektslandene som må leve med konsekvensene av morsmelkerstatningsselskaperes aggressive markedsføring.

I nødhjelpsarbeid kan norske myndigheter påse at arbeidet med å beskytte barn i humanitære kriser integreres med hjelpen, i tråd med "do no harm" prinsippet, og for å samtidig styrke beskyttelsen av barn. Dette kan gjøres ved at Norge krever at kompetanse på barns beskyttelse er en integrert del av alle FNs humanitære behovsanalyser og responser på landnivå, og at beskyttelse av barn er en integrert komponent i alle nødhjelpsprogrammer.

Mål 3. God helse og livskvalitet

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Selv om verden har sett en drastisk nedgang i barnedødeligheten siden 1990, var det fortsatt 5,2 millioner barn som døde før de fylte fem år i 2019.¹ Nær halvparten av disse barna er nyfødte som dør innen utgangen av sin første levemåned. God svangerskapsoppfølging, kyndig fødselshjelp og oppfølging i etterkant av fødsel er viktige tiltak for å redusere nyføddedødelighet. Dette krever gode primærhelsetjenester som man kan bruke uten å måtte ruinere seg.

¹ <https://www.unicef.org/media/79371/file/UN-IGME-child-mortality-report-2020.pdf.pdf>

Selv om barn ikke er særlig utsatt for covid-19, blir barns helse direkte påvirket likevel. Som følge av koronapandemien har en rekke helsetjenester blitt satt på vent. Dette har ført til at rutinekontroller som svangerskapsoppfølging og vaksinasjonskampanjer ikke har blitt gjennomført. Vaksiner mot meslinger har stoppet opp i 26 land, og poliovaksiner har blitt satt på vent i 28 land.² Slik situasjonen ser ut nå, vil flere barn dø av meslinger enn covid-19 i Afrika.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

Norge har tatt aktivt lederskap i global helse i en årrekke, og har også trådt fram i en lederrolle i kampen mot pandemien ved å gå inn som co-lead for ACT-As Facilitation Council. Dette er positivt. Norske myndigheter må samtidig ikke miste de andre utfordringene innenfor global helse av syne, og må bidra til å sikre at produksjon av vaksiner for å bekjempe korona ikke går på bekostning av produksjon av andre livsviktige vaksiner.

Undermål 3.b slår fast at man skal «Støtte forskning på – og utvikling av – vaksiner og medisiner mot smittsomme og ikke-smittsomme sykdommer som primært rammer utviklingsland, sørge for tilgang til nødvendige medisiner og vaksiner til en overkommelig pris (...)». Her kan norske myndigheter gjøre mer ved å se på sin egen politikk knyttet til WTO og Tripsavtalen. Det er skuffende at norske myndigheter høsten 2020 kategorisk har avvist forslaget fra Sør-Afrika, India, Eswatini og Kenya om å lempe på patentordningene for medisiner, diagnostisering og annen teknologi knyttet til Covid-19.

Vi mener pandemien gir mulighet til å se på andre muligheter for finansiering av utvikling av legemidler og vaksiner, hvor mer av kostnaden kan bli tatt i forkant, og ikke dekkes inn etterpå i form av eksklusive patenter slik situasjonen er i dag. Verden vil stå ovenfor andre pandemier også i årene som kommer, og Norge kan bidra til at en diskusjon rundt mer etisk finansiering av legemidler kommer på bordet før neste pandemi rammer.

Mål 4. God utdanning

Barn i Norge

Retten til gratis grunnskoleutdanning er slått fast i FNs barnekonvensjon og lovfestet i Opplæringsloven i Norge. Den samme forpliktelsen bekreftes i FNs bærekraftsmål 4.1.

4.1 Innen 2030 sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring av høy kvalitet som kan gi dem relevant og reelt læringsutbytte

Barn og unge i lavinntektsfamilier forteller Redd Barna at skolen i Norge reelt sett ikke er gratis. Dette kommer tydelig fram i barnehøringen Redd Barna gjennomførte i forbindelse med regjeringens nye samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier:

https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf

² <http://polioeradication.org/wp-content/uploads/2020/11/Call-To-Action-20201105.pdf>

Vi ber om at regjeringen setter i gang alle nødvendige tiltak for at skolen i praksis skal bli gratis for alle barn.

Vi anbefaler at regjeringens handlingsplan inkluderer følgende tiltak for at alle barn i Norge skal få en gratis og likeverdig utdanning:

- En grundig gjennomgang og tydeliggjøring av gratisprinsippet, Opplæringsloven §2-15 slik at den i praksis sikrer gratis skolegang til alle barn.
- Innføring av gratis skolemat på alle skoler, og en innstramning av kommersielle aktørers mulighet til å selge matprodukter på skolen.
- Utredning av muligheter til å innføre utstyrspakker til barn ved skolestart, samt sikre at nødvendig utstyr som skal brukes i undervisningen, må finnes på skolen. Ved turer og ekskursjoner, må det legges til rette for at skoler samarbeider med organisasjoner som låner ut utstyr (utstyrslagre) og turklær.
- Fokus på å styrke bevisstheten og kunnskapen blant lærere, foreldre og skoleledelsen -og blant elever selv– om økonomi som barrierer og utenforskap. Det bør utvikles materiell som kan bidra til dialog på foreldremøter, i klasserommet og på lærerrommet.
- Barnehage og SFO må være tilgjengelig for alle barn – gratis eller sterkt subsidiert, jfr. mål 1.

4.7 Innen 2030 sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetanse som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling, blant annet gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av en freds- og en ikkevoldskultur, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling

FNs bærekraftsmål 4.7 er avgjørende for å nå 2030-agendaen. Barn og unge sier sine meninger, demonstrerer og streiker. I en tid med klimakrise og global pandemi må barn og unge oppleve at skolesystemet gir de den kompetansen som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling nå og i fremtiden. Med Stortingsmelding 28 og Kunnskapsløftet kan indikatorene om at bærekraftig utvikling og globalt medborgerskap skal integreres på alle nivåer av utdanningssystemet via: a) nasjonale styringsdokumenter og b) i læreplaner sies å være oppfylt. Redd Barna etterspør imidlertid konkrete indikatorer for c) i lærerutdanningene og d) i vurdering av elevene.

Redd Barna støtter FN-sambandets anbefalinger om at regjeringens handlingsplan bør inkludere følgende integrering av bærekraftig utvikling og globalt medborgerskap: “Lærere og skoleledere gis ressurser til etterutdanning og kompetanseheving innenfor tverrfaglig undervisning, herunder undervisning om bærekraftig utvikling og globalt medborgerskap, slik at de får tid til å oppdatere seg på tverrfaglighet som metode og ikke kun ender opp med et tilbud som må gjennomføres ved siden av ordinær drift. 2) Myndighetene bør kreve dokumentasjon på at skolene arbeider tverrfaglig med bærekraftig utvikling som tema. Ifølge ny overordnet del i læreplanverket, som regnes som forskrift til opplæringsloven, skal skolen "legge til rette for læring innenfor de tre tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling. 3) Lærerutdanningsinstitusjoner forpliktes til å integrere utdanning for bærekraftig utvikling og globalt medborgerskap i

rammeplaner, retningslinjer og praksis. Og 4) skolelederutdanningene forpliktet til å gi utdanning om bærekraftig utvikling og globalt medborgerskap.”

Redd Barna får henvendelser og innspill fra barn, unge og lærere om at det er mangel på oppdatert undervisningsmateriell om bærekraftig utvikling og demokrati og medborgerskap. Elever på mellomtrinnet og ungdomsskolen kommer med eksempler på at de har læremidler som er eldre enn de selv.

Redd Barna anbefaler regjeringen at:

- Tilskudd til læremidler om FNs bærekraftsmål, hvorpå det gis særskilte midler til å oversette læremidlene til nynorsk og samiske språk samt sikre at de er universelt utformet og tilgjengelig for alle barn - uavhengig av funksjonsnedsettelse.
- Norads infostøtte videreutvikles og styrkes med ytterligere finansiering, da tilskuddet ikke har økt de siste ti årene og denne støtteordningen er avgjørende for at sivilsamfunnet kan utvikle læremidler om bærekraftsmålene til barn og unge i Norge.
- At lærerutdanningene og lærerne får økt kunnskap om samisk kultur, historie og hvordan samene forvalter naturen. Det er også viktig at elever i hele Norge lærer om samiske og urfolksrettigheter i Norge og Verden. Dette lærer elevene å verdsette kulturelt mangfold.

Eksempler på hvordan Redd Barna har jobbet for å nå dette målet?

Redd Barna har utviklet digitale læremidler om FNs bærekraftsmål og FNs barnekonvensjon, hvor barn får kunnskap, engasjement og handlingskompetanse om globale spørsmål. De digitale læremidlene er svært populære i barnehager og skoler i Norge, og besøkstallene vitner om et stort behov for materiell om bærekraftsmålene som er tilpasset barn og unge i Norge. [Rettighetsslottet](#) ble besøkt av 40 508 unike brukere i fjor og hadde nærmere 600 000 sidevisninger. [Det magiske klasserommet](#) ble besøkt av 72 751 unike brukere og hadde 284 311 sidevisninger. Hvert år øker besøksstatistikken drastisk, og i 2020 ser vi at deler av materialet har en dobling av antall besøkende fra fjoråret.

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Utdanning er både en menneskerettighet og et grunnlag for å oppnå de andre bærekraftsmålene. Til tross for store framskritt de siste tiårene, var det allerede før koronapandemien klart at målet om inkluderende, rettferdig og god utdanning for alle ikke ville nås med dagens innsatsnivå. 64 millioner barn stod utenfor skolen, og seks av ti barn og unge i verden har ikke grunnleggende lese-, skrive-, og regneferdigheter.

Koronapandemien har ytterligere redusert utsiktene til å klare å nå målet innen 2030. Våren 2020 stengte skolene for 1,6 milliarder barn og unge. I november er fremdeles 224 millioner barn og unge påvirket av korona-stengte læresteder. En hel generasjon barn har fått sin utdannelse satt på vent.

Fattigdom er den største enkeltfaktoren som hindrer tilgang til utdanning. Antall barn som lever i fattigdom øker dramatisk som følge av pandemien, og har allerede påvirkning på barnas mulighet til å gå på skolen. Flere familier ser seg nødt til å sende barna i inntektsgivende arbeid eller inngå barneekteskap. Antall tenåringsgraviditeter har økt når skolene har vært stengt. Minst ti millioner barn står i fare for å aldri komme tilbake på skolebenken. Jenter, fattige, barn med funksjonsnedsettelser og barn i konfliktområder er særlig utsatt.

Enkelte giveland og institusjoner ser kommersielle barneskoler som en viktig del av løsningen på læringskrisen. Kommersielle utdanningsinstitusjoner er ikke fattigdomsorientert, støtter ikke de mest marginaliserte og risikerer å svekke nasjonale utdanningssystemer. I Norge har vi et strengt regelverk for å sikre utdanningssystemet mot kommersielle interesser. Dette viktige prinsippet bør også gjelde for utviklingspolitikken. I dag støtter norsk bistand kommersielle skoler gjennom Norfund.

Angrep mot og militær bruk av skoler er alvorlig og et stort hinder for å nå bærekraftsmål 4. I 2013-2017 ble det gjennomført mer enn 12 700 angrep mot skoler, som til sammen påvirket mer enn 21 000 elever og lærere i minst 70 land.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

En stor norsk satsing på utdanning er særlig viktig nå som mange frykter at andre givere vil nedprioritere utdanningsbistand til fordel for nødvendig helsebistand. De neste årene er det viktig at utdanningsbistanden fortsetter å holdes på et høyt nivå slik at barns læring fortsetter mens skolene er stengt, og så mange som mulig kommer trygt tilbake på skolen når de åpner igjen. Norges bidrag til global utdanning har stor betydning for de aller fattigste, jenter og barn med funksjonsnedsettelser.

Konkret ber vi om at regjeringen:

- Videreutvikler Norges ledelse for global utdanning, som en tydelig global pådriver for gratis, inkluderende kvalitetsutdanning.
- Fortsetter opptrappingen av bistand til global utdanning til 15% av bistandsbudsjettet. Herunder viderefører og styrker støtten gjennom sivilt samfunn, Det globale partnerskapet for utdanning (GPE) og Education Cannot Wait (ECW), og mobiliserer andre givere.
- Sikrer at norsk bistand ikke støtter kommersielle grunnskoler. Slik bistand er ikke fattigdomsorientert, støtter ikke de mest marginaliserte og risikerer å svekke nasjonale utdanningssystemer.
- Viderefører og styrker arbeidet for tilslutning og implementering av erklæringen om trygge skoler, *Safe Schools Declaration*.

Eksempler på hvordan Redd Barna jobber for god utdanning:

I **Uganda** ble alle skolene stengt 20. mars 2020. 15 millioner barn ble rammet, inkludert i de fattigste og mest sårbare områdene i landet der mange er flyktninger. De fleste husholdninger i disse områdene har begrenset eller ingen tilgang til telefon, radio og internett. Da ugandiske utdanningsmyndigheter vurderte mulighetene for fjernundervisning var det tydelig at online og

kommersiell radio ikke ville være tilgjengelig for mange av disse lokalsamfunnene, og millioner av barn ville stå helt utenfor utdanning mens skolene var stengt.

Redd Barna samarbeidet med National Curriculum Development Centre om å utarbeide papirbaserte hjemmeundervisningspakker for hvert klassetrinn i grunnskolen. Myndighetene nådde ut til rundt 25% av landets skolebarn med disse pakkene, og Redd Barna bidro til å koordinere ulike sivilsamfunnsaktører for å nå ut til de mest marginaliserte barna. Redd Barna produserte og distribuerte undervisningspakker til 200 000 jenter og gutter. Besøk til familiene to måneder etterpå viste behovet for å gi ytterligere støtte til barna slik at de fikk mer ut av innholdet i pakkene, og det ble derfor supplert med opplæring av lærere som besøkte lokalsamfunnene på ukentlig basis for å hjelpe barna med hjemmeundervisningen. Slik ble også mange lærere sikret inntekt og arbeid mens skolene var stengt. Etter hvert som skolene i Uganda er i ferd med å gradvis gjenåpnes, er myndighetene i ferd med å utvikle en oppdatert versjon av undervisningspakkene som kan brukes både på skolen og hjemme.

I **Malawi** har Redd Barna samarbeidet med myndighetene om et utdanningsprogram for førskolebarn basert på interaktiv radio. Programmet har over 100 innspilte undervisningstimer som følger det nasjonale førskolepensumet. Programmet har i en årrekke blitt brukt i lokaldrevne barnehager. Da Covid-19 førte til stengte skoler og barnehager i Malawi, gikk Redd Barna og en rekke andre sivilsamfunnsaktører sammen med myndighetene for å tilpasse programmet til den nye virkeligheten. Vi tilpasset pensum og læremateriell så det kunne brukes av foreldre og omsorgspersoner uten pedagogisk bakgrunn, og ofte uten lese- og skriveferdigheter. Materiellet inkluderte også aktiviteter for barns og foreldres trivsel, velvære, og med opplæring i hvordan forebygge covid19. Vi engasjerte lokale radiostasjoner til å spille programmene, og hver andre uke kunne foreldre ringe inn for å gi tilbakemeldinger og søke råd.

Mål 5. Likestilling mellom kjønnene

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Likestilling er ikke bare en grunnleggende menneskerettighet i seg selv, men også en nødvendig forutsetning for å nå alle de andre bærekraftsmålene, og skape en fredelig, fremgangsrik og bærekraftig verden. Det er godt dokumentert at manglende likestilling mellom kjønnene er en underliggende årsak til mange av barrierene for bærekraftig og varig utvikling i verden, og at likestilling har vesentlig betydning for barns muligheter til å overleve, lære og leve et liv uten vold.

Det siste tiåret har verden oppnådd store framskritt for likestilling, spesielt innen områder som utdanning og bekjempelse av barneekteskap. Likevel har jenters og kvinners rettigheter vært under press i store deler av verden over lang tid, noe som også reflekteres i det multilaterale samarbeidet hvor kvinners og jenters rettigheter stadig motarbeides, spesielt innenfor seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Allerede før koronapandemien var det fortsatt lang vei å gå for å nå målet om likestilling mellom kjønnene. Nå ser vi at framskrittene er i ferd med å reverseres på mange områder.

Jenter står i langt større grad enn gutter i fare for aldri å komme tilbake til skolen etter pandemien, og vi ser at omfanget av barneekteskap, vold i hjemmet, menneskehandel og andre former for utnyttning av barn øker. Koronapandemien og økende fattigdom som en konsekvens av denne har gjort barn, og særlig jenter, enda mer sårbare og utsatt for rettighetsbrudd. Særlig utsatt er jenter som tilhører en etnisk og/ eller seksuell minoritet, som har en funksjonsnedsettelse eller andre faktorer som er forbundet med diskriminering.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

Norge er en viktig forkjemper og alliert for kvinner og jenters rettigheter globalt. Det må Norge fortsette å være. Som følge av koronapandemien ser vi at det som er oppnådd de siste tiårene for likestilling reverseres. Vi ber derfor regjeringen om å intensivere innsatsen. Vi ber spesifikt regjeringen om å:

- Styrke jenters rett til å bli hørt og ha innflytelse på beslutningsprosesser som påvirker dem.
- Styrke den interseksjonelle tilnærmingen i likestillingsarbeidet.
- Videreutvikle den globale lederrollen for jenters utdanning, herunder seksualitetsundervisning og bekjempelse av barneekteskap.
- Styrke innsatsen for å bekjempe vold, menneskehandel og andre former for utnyttning av barn.
- Arbeide for at dokumentasjon om grove overgrep mot barn disaggregeres m.t.p. kjønn, for eksempel i FNs årlige rapport om grove forbrytelser mot barn i krig og konflikt.

Eksempel på hvordan Redd Barna arbeider for likestilling mellom kjønnene

Samfunnsdialog er en viktig tilnærming som brukes i vårt arbeid for å endre sosiale normer. Å engasjere religiøse ledere i problematikken anses som spesielt viktig, da det ofte er de som definerer hva slags oppførsel som er akseptabel og ikke. De har derfor blitt viktige allierte i arbeidet vårt for å øke bevisstheten om de negative konsekvensene av barneekteskap. I Malawi har vi sammen med våre partnere lagt til rette for dialoger i lokalsamfunn for å diskutere årsaker og konsekvenser av barneekteskap og tenåringsgraviditeter, og for å utvikle handlingsplaner for hvordan man skal løse disse problemene. Deltagerne har vært både tradisjonelle høvdinger, rådgivere, religiøse ledere, barneledede klubbmedlemmer, morsgrupper, lånegrupper og matroner til barneledede klubber. Samtalene ble tilrettelagt av partnere i samarbeid med medlemmene av «District Child Protection Committee», ved å bruke fokusgruppediskusjoner i hver gruppe. Barn, inkludert de med nedsatt funksjonsevne, ble bevisst involvert for å få deres synspunkter, bekymringer og forslag. Generelt ble det lagt merke til at de fleste foreldre vet at det er ulovlig for barn å gifte seg. Imidlertid mangler de kunnskap om detaljene i lovene og retningslinjene for barneekteskap og tenåringsgraviditet. Dette bidro til at noen tradisjonelle ledere forbød skadelig praksis, slik som den tradisjonelle autoriteten Malauli i Neno-distriktet som forbyr chinamwali, innvielsen av jenter når de kommer til puberteten, og Group Village Headman i Mwanza.

Eksempelet er hentet fra Redd Barnas rapport «Leaving no child behind» fra 2019.

Mål 10. Mindre ulikhet

Barn i Norge

10.3 Sikre like muligheter og redusere forskjellsbehandling, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet

Regjeringen er gjennom FNs barnekonvensjon artikkel 2 juridisk forpliktet til å sikre at ingen barn diskrimineres. Dette stemmer godt over ens med forpliktelsene i FNs bærekraftsmål 10.3 om slår fast at diskriminerende lover, politikk og praksis skal avskaffes.

Vi ber derfor om at handlingsplanen inkluderer en forpliktelse til å stanse den diskrimineringen som i dag gjøres over for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år, ved at de nektes likeverdig omsorg via barnevernet på lik linje med andre barn i Norge uten omsorgspersoner.

FNs Barnekomité, Menneskerettighetskomité og Torturkomité har alle kritisert Norge for behandlingen av enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) har i en juridisk gjennomgang konkludert med at enslige mindreårige over 15 år er utsatt for usaklig forskjellsbehandling i strid med barnekonvensjonens bestemmelser.

Redd Barna anbefaler regjeringen om å:

- Skrinlegge regjeringens forslag om endringer i utlendingsloven om å regulere omsorgsansvaret til enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år.
- Overføre omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet og regulerer omsorgstilbudet i Lov om Barneverntjenester. På den måten vil man sikre at de rettslige rammene er det samme som for andre barn i Norge, og samtidig bedre kunne tilpasse tilbudet til det enkelte barnets behov.

Vi ber i tillegg om at regjeringen går systematisk gjennom alle merknader til Norge fra FNs barnekomite, og gjør endringer i alle lover, politikk og praksis på alle områder der barnekomiteen påpeker forskjellsbehandling eller diskriminering av barn i Norge.

10.4 Vedta politikk, særlig når det gjelder skatter og avgifter, lønn og sosialomsorg, med sikte på å oppnå en gradvis utjevning av forskjeller

I tråd med regjeringens plikt til å innfri alle barns rett til en levestandard som er tilstrekkelig på alle områder (barnekonvensjonens art. 27), og bærekraftsmål 10.4 samt mål 1.2 om å halvere fattigdommen, ber vi om at regjeringen:

- Øker og styrker barnetrygden for alle barn, samt lovfester at barnetrygden ikke skal regnes inn ved fastsettelse av sosialhjelpssatser i kommunene, ref. mål 1 og utryddelse av fattigdom.
- Styrker stønader og skattefordeler til enslige forsørgere og barnefamilier

- Utvikler nasjonale retningslinjer om at NAV-ansatte må kartlegge barns behov og livssituasjon når sosialhjelp utmåles, ivareta barns beste og barns rett til å bli hørt i møte med barnefamilier. Dette vil være i tråd med artikkel 26 i FNs barnekonvensjon om sosialhjelp, og funn fra både Riksrevisjonen og helsetilsynet om at barns behov ikke blir ivaretatt under NAVs behandling av barnefamilier.
- Prioriterer barnefamilier i bostøtteordninger, og innføre nasjonale standarder som sikrer barnefamiliers behov i kommunale boliger. Styrke bostøtten til barnefamilier ytterligere og senke inntektsgrensen.
- Oppretter en nasjonal oversikt over barn i kommunale boliger, og utrede situasjonen til barna. Og etablerer en standard for boliger for familier, og kreve dokumentasjon av at barnets beste vurderinger er gjort ved tildeling av boliger.

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Økonomisk og sosial ulikhet er en av verdens største utfordringer, en trussel mot hele bærekraftsagendaen og ikke minst mot løftet om at ingen skal utelates. Ulikhet øker både mellom land og innad i mange av verdens land. Mangel på sosiale sikkerhetsnett og beredskap gjør allerede sårbare grupper mer sårbare i møte med klimaendringer, pandemien og dens konsekvenser.

Redd Barna ønsker regjeringens satsing på sårbare grupper velkommen. Det er imidlertid ikke alltid klart hva satsingen innebærer i praksis. Med én dedikert post til sårbare grupper i statsbudsjettet følger en risiko for at innsatsen (i form av tilskudd) reduseres kun til denne posten.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

En velferdsstat med progressiv skattlegging, universell utdanning og helsetjenester er kanskje det viktigste middelet for å bryte med strukturelle årsaker for ulikhet. Norge har et sterkt fortrinn som partner for å bekjempe ulikhet gjennom velferdstjenester betalt over skatteseddelen. Redd Barna anbefaler derfor å ytterligere styrke Norges bidrag til å bygge gode, universelle helse- og utdanningssystemer der de fattigste og sårbare har tilgang til kvalitetstjenester, og styrke partnerlands skatteadministrasjon.

Redd Barna anbefaler regjeringen å legge til grunn en todelt tilnærming til sårbare grupper som innebærer både målrettede tiltak og integrering (mainstreaming). Regjeringen har i hovedsak fokus på målrettede tiltak rettet mot avgrensede sårbare grupper, slik som moderne slaveri, skadelige skikker og personer med funksjonsnedsettelse. Det er derfor viktig at det stilles enda tydeligere krav om integrering av sårbare grupper til alle tilskuddsmottagere som et tverrgående hensyn. Vi ber også om at regjeringen stiller større krav til tilskuddsmottagere om å rapportere på hvordan sårbare grupper er inkludert i programmene.

Sårbarhetsanalyse med et tydelig barnerettighetsperspektiv må også være tydelig reflektert i norsk klimafinansiering, og klimatilpasning må særlig rettes inn mot å innfri barns rettigheter, og sikre deres liv og utvikling, beskyttelse, helse og utdanning.

Eksempel på hva Redd Barna gjør for å bekjempe ulikhet

Til delmål 10.2) Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status

Redd Barna og våre lokale partnere i Nepal implementerer programmet "Every One Teach One" i Dailekh, Jajarkot og Kalikot-distriktet. Each One Teach One-programmet er spesielt designet for å gi grunnleggende utdanning for flerhandikappede barn i hjemmene deres og gradvis innlemme dem på skolen. Lærere med sterkt engasjement blir valgt ut til å lede klassene i hjemmene der barna bor. Lærerne er opplært i undervisningsteknikker for funksjonshemmede barn og tilpasser undervisningen til barnas fysiske og mentale tilstand og behov. Redd Barna samarbeider tett med «Ward Child Protection Committee» i kommunene.

Seks år gamle Pabitra kan ikke stå og gå på egne bein. Hun trenger hjelp til å flytte seg fra et sted til et annet. Hun kan ikke snakke eller uttrykke følelsene sine, men gestene og lydene hennes hjelper familien til å forstå. Pabitra ble identifisert som ekstra sårbar under den en kampanje for å identifisere barn i fare. Hun ble valgt ut til å delta i hjemmeskoleprogrammet og begynte å lære. Nå har Pabitra meldt seg på den nærliggende skolen der hun har gått på kurs regelmessig de siste seks månedene.

Eksempelet er hentet fra Redd Barnas rapport «Leaving no child behind» fra 2019.

Mål 13. Stoppe klimaendringene

Barn i Norge

Barn har rett til å være aktive borgere og de mobiliserer for at politikere verden over tar klimaendringene på alvor. Barn har mange viktige synspunkter i klimasaken og de har rett til å bli hørt og ha innflytelse i saker som angår dem. Barns framtid er fundamentalt avhengig av fremtiden til jorda vår. Derfor er det vesentlig at barns stemme blir hørt og tatt på alvor i politiske forhandlinger, og at barns rettigheter reflekteres i avtaler og politiske planer og tiltak om klima. Til tross for at barn og unge rammes hardest av klimaendringene, er dagens klimaforhandlinger og klimaavtaler stort sett uten referanser til barn og deres rettigheter, eller deres medvirkning. Eksempel på dette er hvordan barn og unge blir involvert i utformingen av ny stortingsmelding om norsk klimamelding og i internasjonale klimaforhandlingene.

I undersøkelsen utført av Ipsos³ på vegne av Redd Barna i september 2020, oppgir kun 1 av 3 at de har mulighet til å påvirke politikere i miljø- og klimasaken. Flertallet mener også at politikerne ikke gjør nok i miljø- og klimasaken, og det er de de eldste som er mest skeptiske til om politikerne gjør nok.

³ Undersøkelsen ble utført blant barn og unge i alderen 8-18 år, for å kartlegge deres forhold til klima og miljøspørsmål.

Eksempler på hvordan Redd Barna har jobbet for å nå dette målet

I desember 2020 inviterer Redd Barna skoleklasser i Norge og andre som er interessert til lansering av Barnas klimapanel sin nye rapport som inkluderer innspill fra over 5000 barn fra hele verden, og lansering av Redd Barnas spørreundersøkelse om klima og miljø. Klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn og Espen Barth Eide i Arbeiderpartiet er invitert til å kommentere meldingen og svare på hva politikerne gjør for å ta barns klimaengasjement på alvor.

Redd Barna anbefaler regjeringen:

Norge bør gå foran som et godt eksempel og sikre gode plattformer for barns medvirkning i miljø- og klimasaker. Det bør etableres flere formelle plattformer og kommunikasjonskanaler mellom beslutningstagere og barn og unge slik at barn blir inkludert i utformingen av beredskapsplaner og klimapolitikk. Barn og unge bør være involvert i politikkutforming på lokalt, nasjonalt og regionalt nivå. Det bør særlig være fokus på å involvere samiske barn. Eksempel på dette er utarbeidelse av ny stortingsmelding om norsk klimapolitikk og involvering av barn knyttet til de internasjonale klimaforhandlingene COP26.

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Klimaendringene er en alvorlig trussel for barn og deres rettigheter, særlig for de mest marginaliserte barna uten sikkerhetsnett. Barn er mer sårbare enn voksne for de negative konsekvensene av klimaendringene. Uten tilgang til stabil klimafinansiering vil ikke verden klare å nå bærekraftsmålene, men å nå bærekraftsmålene er også avhengig av at klimafinansiering ikke utkonkurrer andre utviklingshensyn.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

Norges økonomiske kapasitet og historiske ansvar for klimaendringene må ligge til grunn for størrelsen på vår internasjonale klimainnsats. Vi foreslår at Norge på sikt bevilger én prosent av BNI til klimafinansiering i tillegg til den ordinære bistanden. Dette vil også bidra til å skjerme ordinær bistand som er under sterkt press blant annet på grunn av enorme humanitære behov.

For å nå dette målet foreslår Redd Barna å sette ned et offentlig utvalg for å se hvordan Norge kan generere innovativ klimafinansiering. Norge må være internasjonal pådriver for at klimatilpasning i større grad finansierer tilpasning, og rettes inn mot å innfri barns rettigheter, og sikre deres liv og utvikling, helse og utdanning.

Eksempler på hvordan Redd Barna jobber for å stoppe klimaendringene:

Sommeren 2020 startet internasjonale Redd Barna en større klimakampanje, Red Alert Campaign. Over ti land i Asia støtter og motiverer vi barn og unge til å formidle sine klima- og miljøproblemer og

stille krav til myndigheter og næringslivet. Målet er at barn og unge i Asia støttes i å bygge en regional dialog og bevegelse for å drive fram politisk handling for klimaet.

I Myanmar implementerer vi programmet Green Generation i samarbeid med WWF. Målet er at barn i grunnskolen og ungdomskolen skal få utdanning om miljø og ivaretagelse av naturen og styrke barns deltagelse og kritisk tenkning særlig knyttet til naturvern.

Mål 16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Barn i Norge

16.2 Stanse overgrep, utnytting, menneskehandel og alle former for vold mot og tortur av barn

Alle barn har rett til å være beskyttet mot vold og overgrep i tråd med barnekonvensjonen artikkel 19. For å innfri statens forpliktelse til å gi alle barn en trygg barndom uten vold og overgrep, trengs en tverrfaglig og koordinert innsats, på tvers av ulike departementers innsatsområder. For at regjeringen innen 2030 skal oppnå målet om å stanse overgrep og alle former for vold mot barn i Norge, kreves det styrket innsats innenfor flere av bærekraftsmålene, spesielt følgende; God helse og livskvalitet (mål 3), God utdanning (mål 4), Likestilling mellom kjønnene (mål 5) og Mindre ulikheter (mål 10).

NKVTS sin nasjonale undersøkelse fra 2019, viser at:

- 1 av 5 barn har opplevd fysisk vold fra en voksen i hjemmet minst en gang
- 1 av 20 har opplevd alvorlig fysisk vold som å bli sparket eller banket opp av en voksen i hjemmet.
- 1 av 5 har opplevd seksuelle krenkelser av en jevnaldrende
- Kun 1 av 5 av ungdom utsatt for vold og overgrep forteller at de har vært i kontakt med hjelpeapparatet i forbindelse med erfaringer med vold og/eller overgrep.
- 6% har opplevd seksuelle overgrep fra en voksen

Internett er en økende risikoarena for seksuelt misbruk av barn. Det er fare for at barn kommer i kontakt med en overgriper via nett, og det er farer knyttet til seksuelle krenkelser gjennom unges nettkontakt, som for eksempel seksuell trakassering, og uønsket spredning av nakenbilder.

For mer fakta, se: <https://www.reddbarna.no/fakta-om-vold-og-overgrep>

Opptrappingsplanen mot vold og seksuelle overgrep (2017-2021) går inn i det siste året. Høyt omfang av vold og seksuelle overgrep, og systemsvakheter ved at altfor få barn kommer i kontakt med hjelpeapparatet, viser at det er behov for at det utvikles en ny langsiktig plan. Redd Barna mener at det langsiktige arbeidet for å beskytte barn mot vold og overgrep fram til 2030 må i bygge på gode analyser av utsattheten for vold og seksuelle overgrep knyttet til kjønn, levekår og økende ulikheter, og at strukturene for å beskytte barn innenfor arbeid med utdanning, helse og livskvalitet, styrket likestilling mellom kjønnene, må styrkes.

For å stanse vold og overgrep mot barn i Norge, ber Redd Barna regjeringen om å:

- Utvikle en langsiktig plan for bekjempelse av vold og seksuelle overgrep (etter at Opptrappingsplanen mot vold og seksuelle overgrep er faset ut) som bygger på bærekraftsmålene, både i situasjonsanalysene, og utviklingen av langsiktige løsninger for å redusere omfanget av vold og overgrep, og til å sikre alle barn hjelp og beskyttelse. Videre må ny plan ha økt fokus på vold og overgrep mellom jevnaldrende.
- Politiet har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å etterforske og forebygge vold og seksuelle overgrep, også digitale.
- Alle barn blir avhørt på Statens barnehus, og får tilbud om hjelp.
- Alle kommuner har kommunale handlingsplaner mot vold og seksuelle overgrep, som favner ulike former for overgrep, inkludert digitale. Alle skoler må være forpliktet til å ha beredskapsplaner med jevnlig øvelser for å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep.
- Strategien mot internettrelaterte overgrep mot barn (som legges fram ved årsskiftet 2020/2021) følges opp med konkrete tverrfaglige tiltak, og kommuner gis rammer og ressurser til å være pådrivere for å forebygge kriminalitet blant unge, inkludert på digitale arenaer.
- Skolehelsetjenesten er tilgjengelig for alle barn i Norge, slik at de både kan bidra til å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep, og at tjenesten har et tilbud som treffer alle kjønn. Dette inkluderer både finansiering og utdanning av et tilstrekkelig antall helsesykepleiere.
- Ansatte i skolen har kompetanse om kropp, seksualitet og grense og vold barn og unge om kropp, seksualitet, grenser, nettrisikoen, likestilling, overgrep og vold, samt hvordan følge opp barn som man er bekymret for at kan være utsatt for vold og overgrep.
- Sikrer at undervisning om barns rettigheter, medvirkning, seksualitet, nettrisikoen og overgrep kommer inn i alle fagutdanningene til voksne som skal jobbe med barn.
- Barnevernet må ha kompetanse og kapasitet til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep, inkludert digitale farer, og får rammer for å tilrettelegge for barns medvirkning og reell innflytelse i egen sak og i utvikling av tjenesten. Arbeid må bygge på gode analyser av betydningen av kjønn, helse og sosial bakgrunn.
- Styrke tilgangen til hjelpeapparatet, blant annet gjennom å videreutvikle og styrke kapasiteten og kvaliteten på Alarmtelefonen.
- Sikre bedre beredskap og trygghet for barn: at krisesentre følger BUFdir sin veileder, at kompetanse hos de barnefaglige ansvarlige på krisesentre styrkes og at det barnefaglige ansvaret reelt utføres.

16.3 Fremme rettsstaten nasjonalt og internasjonalt, og sikre lik tilgang til rettsvern for alle

For å sikre reell tilgang til rettsvern for barn i Norge, ber vi om at regjeringen:

- Gjør relevante regelverk tilgjengelig for barn.
- Utreder og får på plass en løsning som sikrer barn en nasjonal klagemulighet ved brudd på sine rettigheter, og ratifiserer tilleggsprotokollen til FNs barnekonvensjon som gir barn klagerett.

- Sikre at rettshjelp ytes til barn eller deres foreldre eller foresatte, slik at barn ikke lider rettighetstap fordi de mangler ressurser til å hevde sine rettigheter.

16.7 Sikre lydhøre, inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser på alle nivåer

FNs barnekonvensjon artikkel 12 nedfeller en plikt for regjeringen om å «garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.» I tillegg til å være en selvstendig rettighet, er retten til å bli hørt også ett av fire generelle prinsipper som skal legges til grunn ved fortolkning og anvendelse av de andre bestemmelsene i konvensjonen. Retten til å bli hørt er både en rettighet for enkeltbarn i saker som berører den enkelte og en rettighet for grupper av barn i saker som berører flere. Bærekraftsmålene berører i aller høyeste grad barn, og det er avgjørende for å sikre et godt bærekraftsarbeid i Norge at barn og unge blir aktivt involvert, lyttet til og tatt på alvor. Videre handler delmål 16.7 om å sikre lydhøre, inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser på alle nivåer, som ikke er mulig å få til uten også å legge til rette for reell og meningsfull medvirkning og innflytelse fra barn og unge.

Selv om retten til å bli hørt er styrket i ulike deler av lovverket i Norge gjennom de siste årene, har vi fortsatt store utfordringer med å sikre at alle barn og unge får medvirke og utøve innflytelse i saker som berører dem. Demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner og representative medvirkningsorganer som ungdomsråd og elevråd opplever at de ikke blir tatt på alvor. Yngre barn og barn med funksjonsnedsettelse blir diskriminert. Barn og unge opplever at de medvirker «for syns skyld», og at det de er med på ikke gir dem reelle påvirkningsmuligheter. Hvorvidt barn blir hørt varierer etter hvor i landet de bor, det er store forskjeller på tvers av sektorer og nivåer, og barns muligheter for medvirkning fremstår på mange måter vilkårlig eller avhengig av voksne ildsjeler. I nasjonale beslutningsprosesser er barns stemmer i mange tilfeller helt fraværende.

Redd Barna ber derfor om at handlingsplanen forplikter regjeringen til å:

- Legge til rette for aktiv og kontinuerlig medvirkning fra barn og unge i gjennomføringen, oppfølgingen og evalueringen av tiltakene i handlingsplanen, særlig gjennom samarbeid med de demokratiske barne- og ungdomsorganisasjonene og de ulike medvirkningsorganene for barn og unge.
- Sikre reell innflytelse for barn og unge i alle saker der de blir berørt individuelt, gjennom å bygge kompetanse og sikre rutiner og dokumentasjon i alle deler av det offentlige systemet. Det er bredt dokumentert at denne rettigheten brytes på en rekke områder, som i barnevernet og i asylprosesser.
- Sikre at retten til å bli hørt blir like reell for alle barn, inkludert barn med funksjonsnedsettelse, yngre barn, og barn fra etniske minoriteter inkludert samiske barn og barn fra nasjonale minoriteter.

- Utvikle en nasjonal strategi for å styrke barn og unges innflytelse og sikre at alle barn og unge blir hørt på en god og meningsfull måte, i tråd med anbefalingene fra FNs barnekomité. Uganda og Irland er land som allerede har utviklet en slik nasjonal strategi.
- Sikre et nasjonalt kompetansemiljø for barn og unges medvirkning som har et tydelig og godt kjent mandat og tilstrekkelige ressurser til å styrke kunnskap og kompetanse på barn og unges rett til medvirkning og innflytelse, både blant voksne og blant barn og unge selv, på tvers av ulike sektorer og temaområder.
- Styrke de kommunale og fylkeskommunale medvirkningsorganene for barn og unge, slik at disse er representative og har reell innflytelse i beslutningsprosessene.
- Etablere og styrke brukerråd med barn og unge i alle tjenester som retter seg mot dem, for eksempel i barnevernet.
- Etablere et nasjonalt representativt medvirkningsorgan for barn og unge.
- Styrke barn og unges medvirkning i nasjonale beslutningsprosesser. Redd Barna mener blant annet det bør vurderes å utvikle en særskilt veileder til utredningsinstruksen som omhandler konsekvenser for barn og barns rettigheter, hvor gjennomføring av medvirkningsprosesser med barn og unge bør være en sentral del.

Barn i verden

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

I løpet av det siste tiåret er minst 93 236 barn drept eller lemlestet i konflikt. Det er 25 barn hver eneste dag de siste ti årene, tilsvarende klasserommet fullt av elever⁴. I løpet av de siste 15 årene har mer enn 100 000 barn mistet livet eller blitt skadet i direkte krigshandlinger. Av de bekreftede drepte og skadde i 2019 var mer enn en tredjedel et resultat av eksplosive våpen - og tallet er dramatisk høyere i land som Afghanistan, Irak og Syria. Over hele verden bor rundt 426 millioner barn i et konfliktrammet område, inkludert 160 millioner barn som bor i konfliktsoner med høy intensitet⁵.

Utfordringer i overvåking, rapportering og verifisering av forbrytelser og overgrep mot barn i krig betyr at det virkelige omfanget av for eksempel seksuell vold mot barn er grovt underrapportert. De siste ti årene har det vært en stor økning i antall barn som bor i konfliktområder – og nærmest en tredobling i antall alvorlige overgrep mot disse barna, noe som er ekstremt bekymringsfullt.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

Vi vet at det er mulig å endre disse tallene. Vi har sett det for eksempel ved å kontrollere væpnede gruppers bruk av landminer, tiltak for å avslutte rekruttering av barn i krig og tiltak for å holde skolene trygge i konflikt. Men for å snu den negative utviklingen må regjeringer verden over sette i gang tiltak. Særlig ønsker vi å se at Norge:

- Fremmer FN-agendaen rundt barn i væpnet konflikt, blant annet ved å opprette en ambassadørpost for barn i krig og konflikt;

⁴ Save the Childrens report «Stop the war on Children» (2020)

⁵ Dette er områder der mer enn 1000 kamprelaterte dødsfall forekommer i løpet av et år.

- Insisterer på at FNs årlige liste over parter som begår grove forbrytelser mot barn i krig baserer seg på fakta og er fullstendig, og at utvelgelsesprosessen bakk er transparent og ikke påvirkes av politisk press og trusler;
- Jobber for å styrke andre eksisterende ansvarliggjørende mekanismer, inkludert FNs monitorerings- og rapporteringssystem MRM
- Videre fremmer beskyttelse av utdanning mot angrep, inkludert gjennom å promotere Erklæringen om trygge skoler og dens implementering
- Prioriterer ekspertise på og tilstrekkelige ressurser til beskyttelse av barn i konflikt i alle FNs fredsbevarende operasjoner og etterforskningsmekanismer;
- Prioriterer finansiering av barns beskyttelse i humanitære responser i statsbudsjettet med økt og mer langsiktig og forutsigbar finansiering
- Støtter og fremmer en politisk deklarasjon som tar sikte på å begrense bruk av eksplosive våpen i tett befolkede områder;
- Bruker diplomati for å presse parter i konflikt til å respektere folkeretten, inkludert for å sikre humanitær tilgang for livreddende nødhjelp til barn i konflikt.
- Trekker Oljefondet ut av internasjonal våpenindustri (se også *SDG 17 for mer informasjon og innspill til Oljefondet*)

Norsk eksport av forsvarsmateriell

De siste årenes debatt om norsk våpeneksport og eksport til landene som deltar i krigen i Jemen synliggjør utfordringer og svakheter ved dagens eksportregelverk og praksis. I februar 2020 lanserte Redd Barna sammen med Changemaker [en ny rapport](#) som konkluderer med at Norge driver med risiko-eksport til landene som kriger i Jemen. I rapporten avdekker vi en rekke svakheter i dagens regelverk samt konkluderer med at det er en uakseptabel risiko for at norsk ammunisjon solgt til Emiratene kan brukes i Jemen eller gis videre til andre grupper. For å sikre at norsk våpeneksport ikke bidrar til brudd på internasjonal humanitærrett og at regelverket er robust i møte med framtidige konfliktsituasjoner i land Norge eksporterer til, ber vi om at det nedsettes et offentlig utvalg for å gjøre en helhetlig gjennomgang av norsk eksportregelverk og eksportkontroll.

Vi ber derfor om at handlingsplanen inneholder krav om at regjeringen:

- Nedsetter et offentlig utvalg for å gjøre en helhetlig gjennomgang av norsk eksportregelverk og eksportkontroll
- Krever sluttbrukererklæring med reeksportklausul fra alle land, inkludert NATO-land.
- Gjennomfører stikkprøver på oppgitt sluttbrukerdokumentasjon og offentliggjøre avslag på våpeneksport til alle land utenfor NATO.
- Innfører full stans i alt salg av militært materiell og strategiske varer til landene som kriger i Jemen

Eksempel på hvordan Redd Barna jobber for mål 16:

Gjennom Redd Barnas kampanje *Stopp krig mot barn* har vi i flere år kommet med ny data om barn i konflikt og vekket den politiske viljen hos verdens ledere som må til: Stater må følge regler i krig, straffeforfølgelse av krigsforbrytere må styrkes og det trenges mer midler til å beskytte barn i krig og konflikt. Vi har bidratt til at over 100 stater har sluttet seg til «Erklæringen om trygge skoler» og nesten 100 land har anerkjent Vancouver-prinsippene om beskyttelse av barn i fredsbevarende operasjoner.

Gjennom en underskriftskampanje, flere rapporter og epost-kampanje, har vi krevet stans i norsk våpensalg til land som kriger i Jemen. Takket være presset fra oss og andre, annonserte utenriksministeren i november 2018 at Norge ikke lenger skal godkjenne nye lisenser på eksport av militært utstyr og flerbruksvarer til Saudi-Arabia.

Mål 17. Samarbeid for å nå målene

Barn i verden

Sikre samstemt politikk for bærekraftig utvikling (SDG 17.4)**Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?**

Over hele verden ser vi nå at framgangen for å nå FNs bærekraftsmål går tilbake. Allerede ser vi at 150 millioner flere barn lever i ekstrem fattigdom, og de fattige blir fattigste. Ti millioner barn står i fare for aldri å komme tilbake til undervisningen når koronastengte skoler åpner igjen. Behovene er enorme, og etter all sannsynlighet står vi nå i startgropa for en langvarig økonomisk nedgang som vil påvirke de aller mest sårbare mest. Med dagens globale utfordringer er ikke tiden inne for å senke våre ambisjoner for utviklingspolitikken og vi håper regjeringen vil bevare målet fra Granavolden-plattformen om å videreføre et høyt nivå på norsk bistand. Vi ser at det er et stadig ønske om tydeligere mål om kvalitet, noe vi ser som svært positivt, men vi vil understreke at det er ingen iboende motsetning mellom dette og et fortsatt høyt nivå.

Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere for å nå dette målet?

Samstemt politikk for utvikling er viktig for å sørge for at et lands nasjonale og internasjonale politikk leder mot samme overordnede mål, som er en bærekraftig utvikling. Siden 2003 har alle land i OECDs utviklingskomite (DAC) forpliktet seg til å følge opp og styrke sitt samstemthetsarbeid, men innsatsen varierer fra land til land. Basert på [gjennomgangen](#) gjort av Forum for utvikling og miljø, Spire, Kirkens Nødhjelp og Redd Barna i 2019 har vi disse anbefalingene til regjeringen:

- At samstemthet blir en sentral og integrert komponent i handlingsplanen.
- Tydelig definere ansvaret de enkelte departementer har for samstemthet, og pålegge alle departementer å utvikle interne handlingsplaner på hvordan de kan bidra til å øke samstemthet og håndtere interessekonflikter innenfor sine politikkområder.
- Etablere en koordineringsfunksjon for samstemthet mellom departementene, slik Sverige har gjort med en tverrdepartemental arbeidsgruppe som dekker både bærekraftsmålene og samstemthet.

- Utrede om man bør følge Danmarks eksempel med å vedta en Lov om Internasjonalt utviklingsarbeid, som anerkjenner at utviklingsland ikke kun påvirkes av utviklingspolitikk, men også øvrig politikk.
- Rapportere til Stortinget annethvert år om arbeidet med samstemthet, i form av en stortingsmelding. Dette må skje i tillegg til rapporteringen over statsbudsjettet, og ha en mer helhetlig tilnærming.
- Sikre at de uavhengige evalueringene som Granavoldenplattformen legger opp til gjennomføres årlig.
- Gi SSB i oppdrag å utvikle nasjonale indikatorer for å måle samstemt politikk for utvikling.
- Gjøre sjekklisten for norsk samstemthet (presentert i UD's budsjettforslag for 2018 og 2019) obligatorisk for alle departementer, og sikre at det i alle tiltak gjøres en vurdering av konsekvensene for utviklingsland og oppnåelse av bærekraftsmålene.

Nasjonal ressursmobilisering, gjeld, og investeringer (SDG 17.1, 17.3, 17.4)

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet?

Vi oppnår verken klimamålene eller bærekraftsmålene uten rettferdig ressursmobilisering- og fordeling. Skolegang for alle barn, helsetjenester, naturforvaltning og klimakutt- og tilpasning koster penger. Gjøres det rett, kan ressursmobiliseringen også bidra til lavere ulikhet både innad i og mellom land. Et fortsatt ambisiøst bistandsbudsjett bidrar, men vi vet at mesteparten må dekkes av lands egne inntekter. Dessverre er framgangen på finansiering utilstrekkelig, og det trengs innsats på tvers av flere områder som krever globalt samarbeid - fra kampen mot korrupsjon til skatteunngåelse- og unndragelse, rettferdig lånegiving- og opptak, investeringer og ansvarlig næringsliv. Utfordringene er mange, og rammer utviklingsland hardest.

Hvilke tiltak bør Regjeringen gjennomføre for å nå dette målet?

- Føre en offensiv utviklingspolitikk for å støtte utviklingslands institusjonelle kapasitet og forbedring av skattesystemer, herunder fortsette oppbyggingen av programmet «Skatt for Utvikling», og se dette i sammenheng med systembygging for utdanning, helse, og sosiale sikkerhetsnett.
- Sikre at Statens pensjonsfond utland, Norfund og statseide selskaper ikke benytter skatteparadiser i sin virksomhet.
- Jobbe for gjeldslette for land som er i eller på vei inn i gjeldskriser, for en global løsning for gjeldshåndtering, og for ansvarlighet blant aktørene i de internasjonale lånemarkedene.
- Jobbe for opprettelsen av et mellomstatlig skatteorgan i FN, og at FN skal være forumet for globale forhandlinger om skatt og utvikling av økonomisk analyse.

Næringslivets og investeringers globale innvirkning på bærekraftig utvikling

Hvilke utfordringer står i veien for å nå dette målet? (SDG 8, 12 og 17.14)

Næringsutvikling og investeringer er avgjørende for bærekraftig utvikling og innfrielsen av barns rettigheter. Næringsliv som støttes over bistandsbudsjettet bør pålegges en positiv utviklings- og fordelings effekt, med reduksjon av fattigdom og ulikhet som mål. Næringslivet, og investeringer som ikke har utvikling som mandat, som det norske Oljefondet, kan ha enorm effekt på bærekraftig

utvikling. Når skadelig barnearbeid unngås, kan flere barn få innfridd sin rett til en trygg barndom. Når foreldre får anstendige lønns- og arbeidsvilkår, betyr det bedre oppvekstvilkår og en lysere fremtid for barna deres. Når næringslivet beskytter miljøet og respekterer menneskerettigheter i hele sin virksomhet, får barn leke og vokse opp i tryggere og sunnere rammer. En menneskerettighetslov for næringslivet vil bidra til at enda flere selskaper driver sin virksomhet på en måte som er bra for barn og for miljøet.

I NOU 2020:7 kom det regjeringsnedsatte Etikikutvalget med anbefalinger til nye etiske retningslinjer for Statens Pensjonsfond Utland.⁶ Utvalget har foreslått et nytt atferdsbasert kriterium knyttet til våpenselskapers salg av våpen til stater som bryter humanitærretten. Forslaget innebærer en styrking av dagens retningslinjer, men vil være for svakt til å sikre reell etisk forvaltning av våpeninvesteringer. Oljefondet var i 2019 investert i minst 51 av verdens største våpenselskaper, til en verdi av 73 milliarder kroner – en økning på over 20 milliarder fra 2018.⁷ Flere av selskapene som fondet er investert i, inkludert nyinvesteringen General Dynamics, har over flere år solgt våpen til de krigende partene i Jemen. Slik fondet er satt opp, og slik forslaget fra Etikikutvalget er utformet, er det lite sannsynlig at de etiske retningslinjene får ønsket effekt.

I tillegg til behovet for å styrke de etiske retningslinjene, mener vi det er behov for en grunnleggende endring i måten investeringene gjøres. Med unntak av at noen definerte produkter er ekskludert fra porteføljen gjennom retningslinjene, er dagens måte å sikre etiske investeringer på i stor grad reaktiv. Forventningsdokumentene bidrar i noen grad til en mer systematisk oppfølging av særlig risikable investeringer, men disse er utilstrekkelige. Selskaper settes til observasjon eller utelukkes etter at skaden har skjedd, selv om risikoen for skade i mange tilfeller kunne oppdaget og adressert gjennom gode risikovurderinger i forkant.

Hvilke tiltak bør Regjeringen gjennomføre for å nå dette målet?

- Gjennomføre en evaluering av, og oppdatere handlingsplanen om UNGP.
- Få på plass en menneskerettighetslov for næringslivet som:
 - 1) forplikter norske bedrifter til å følge FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) gjennom:
 - a. en offentlig tilgjengelig policy som beskriver hvordan ansvaret for menneskerettighetene håndteres.
 - b. å gjennomføre aktsomhetsvurderinger med hensyn til menneskerettigheter og miljø.
 - c. å iverksette tiltak på bakgrunn av nevnte vurderinger.
 - d. å ha prosedyrer for oppreisning.
 - 2) forutsetter så stor grad av åpenhet som mulig om aktsomhetsvurderinger og tiltak.
 - 3) inneholder hensiktsmessige sanksjonsmuligheter for å sikre etterlevelse.
 - 4) forplikter norske myndigheter til å tilgjengeliggjøre ressurser for dette arbeidet.
- Sørge for at Statens Pensjonsfond Utland trekkes ut av internasjonal våpenindustri.
- Få på plass en forhåndsfiltrering av etisk risikable sektorer og selskaper.

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-7/id2706536/>

⁷ <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/BRox8w/oljefondet-oeker-investeringer-i-omstridte-vaapenselskap>

- Sikre at NBIM må gjennomføre aktsomhetsvurderinger av alle selskaper i forkant av og under investeringer.
- Sikre at Statens pensjonsfond utland, Norfund og statseide selskaper ikke benytter skatteparadiser i sin virksomhet.
- Sikre at Norfund ikke investerer i kommersiell grunnutdanning (se mål 4.)

Lykke til idet videre arbeidet med regjeringens handlingsplan for bærekraftsmålene.

Har dere spørsmål eller ønsker mer informasjon ta kontakt med:

For spørsmål om barn i Norge: seksjonsleder Thale Skybak thale.skybak@reddbarna.no

For spørsmål om barn i Verden: fungerende seksjonsleder Øygunn Sundsbø Brynhildsen
oygunn.sundsbo.brynildsen@reddbarna.no

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Øygunn Sundsbø Brynhildsen
Fungerende leder politikk og samfunn

Thale Skybak
Seksjonsleder barn i Norge

Brevet er elektronisk signert, derfor ingen signatur